

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Юридичний факультет

Кафедра кримінального права та правоохоронної діяльності

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО
(Особлива частина)

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ З ТЕМИ 12 (частина 2):
«КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА
ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ»

Конспект лекції підготувала:
Плутницька К. М., к.ю.н., доцентка,
доцентка кафедри кримінального
права та правоохоронної діяльності
Запорізького національного
університету

ТЕМА 12. КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ

План:

1. Незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК України).
2. Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу (ст. 290 КК України).
3. Порушення чинних на транспорті правил (ст. 291 КК України).
4. Пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів (ст. 292 КК України).

1. Незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК України).

1. Незаконне заволодіння транспортним засобом -

карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк;

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або поєднані з насильством, що не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства, або вчинені з проникненням у приміщення чи інше сховище, або з використанням електронних пристроїв для втручання в роботу технічних засобів охорони, або якщо предметом незаконного заволодіння є транспортний засіб, вартість якого становить від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з конфіскацією майна або без такої.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою або поєднані з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства, або якщо предметом незаконного заволодіння є транспортний засіб, вартість якого у двісті п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, -

караються позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років з конфіскацією майна або без такої;

4. Звільняється від кримінальної відповідальності судом особа, яка вперше вчинила дії, передбачені частиною першою цієї статті, та добровільно заявила про це правоохоронним органам, повернула транспортний засіб власнику і повністю відшкодувала завдані збитки.

Примітка.

1. Під незаконним заволодінням транспортним засобом у цій статті слід розуміти вчинене умисно, з будь-якою метою протиправне вилучення будь-яким способом транспортного засобу у власника чи користувача всупереч їх волі.

2. Відповідно до частини другої цієї статті під повторністю слід розуміти вчинення таких дій особою, яка раніше вчинила незаконне заволодіння транспортним засобом або кримінальне правопорушення, передбачене статтями 185, 186, 187, 189-191, 262, 290, 410 цього Кодексу.

{Пункт 3 примітки до статті 289 виключено на підставі Закону № 875-IX від 03.09.2020}

{Стаття 289 в редакції Закону № 2903-IV від 22.09.2005; із змінами, внесеними згідно із Законами № 270-VI від 15.04.2008, № 2617-VIII від 22.11.2018, № 875-IX від 03.09.2020}

У правозастосовній практиці при кваліфікації цього кримінального правопорушення слід керуватись положеннями постанови ПВСУ від 23 грудня 2005 р. № 14 «Про застосування судами України законодавства у справах про деякі

злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті».

Предметом кримінально протиправного посягання можуть всі види автомобілів, трактори та інші самохідні машини, трамваї і тролейбуси, а також мотоцикли та інші механічні транспортні засоби, які вказані у примітці до ст. 286 КК.

Об'єктом цього кримінального правопорушення є порядок користування транспортними засобами, безпека дорожнього руху, здоров'я і життя його учасників, а також власність.

Об'єктивна сторона полягає у незаконному заволодінні транспортним засобом (умисне, протиправне вилучення його з будь-якою метою у власника або законного користувача всупереч їх волі (з місця стоянки чи під час руху) шляхом запуску двигуна, буксирування, завантажування на інший транспортний засіб, примусового відсторонення зазначених осіб від керування, примушування їх до початку чи продовження руху тощо. Таке заволодіння може бути вчинене таємно або відкрито, шляхом обману чи зловживання довірою, із застосуванням насильства або погроз).

Кримінальне правопорушення визнається *закінченим* з моменту, коли транспортний засіб почав рухатись унаслідок запуску двигуна чи буксирування, а якщо заволодіння відбувається під час руху транспортного засобу, – з моменту встановлення контролю над ним.

Проникнення в кабіну, гараж чи інше сховище, спробу запустити двигун або буксирувати транспортний засіб з метою заволодіння ним необхідно розглядати як *замах* на вчинення кримінального правопорушення.

Не є незаконним заволодіння транспортним засобом у стані крайньої необхідності, наприклад, для того, щоб терміново доставити тяжко хвору людину до лікарні, приборкати стихійне лихо, усунути іншу небезпеку, яка загрожує людям, інтересам суспільства чи держави.

Суб'єктом є фізична осудна особа, що досягла 16-річного віку (ч. 1 ст. 289 КК), а за частинами 2 і 3 ст. 289 КК – 14-річного віку.

Суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 289 КК, не можна визнавати осіб, які є співвласниками або законними користувачами транспортного засобу; працівників підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, котрі без належного дозволу здійснили поїздки на закріпленому за ними транспортному засобі; а також службових осіб, наділених повноваженнями щодо використання чи експлуатації транспортних засобів.

Суб'єктивна сторона характеризується умисною формою вини. Мотив і мета цього кримінального правопорушення можуть бути різними і на кваліфікацію не впливають (користь, помста тощо).

Кваліфікуючими ознаками кримінального правопорушення є дії, вчинені:

1) повторно (тобто вчинення таких дій особою, яка раніше вчинила незаконне заволодіння транспортним засобом або кримінальне правопорушення, передбачене статтями 185, 186, 187, 189–191, 262, 410 КК). Не утворює повторності цього кримінального правопорушення невдала неодноразова спроба реалізації умислу щодо незаконного заволодіння конкретним транспортним засобом через незначний проміжок часу, якщо потерпілим виступає одна й та ж особа;

2) за попередньою змовою осіб (має місце у випадках, коли дві особи і більше заздалегідь, тобто до початку виконання дій, які становлять об'єктивну сторону

кримінального правопорушення, домовилися про спільне його вчинення, незалежно від того, хто з них керував цим засобом. Проте не підлягають кримінальній відповідальності за ст. 289 КК особи, які не брали участі у вилученні транспортного засобу, але після заволодіння ним винною особою здійснили поїздки на ньому);

3) поєднані із насильством, що не є небезпечним для життя або здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства (заподіяння легкого тілесного ушкодження, що не призвело до короточасного розладу здоров'я або короточасної втрати працездатності, а також вчинення інших насильницьких дій (нанесення ударів, побоїв, обмеження чи незаконне позбавлення волі за умови, що вони не були небезпечними для життя чи здоров'я в момент заподіяння);

4) з проникненням у приміщення чи інше сховище (таємне чи відкрите (із застосуванням погрози чи насильства), вторгнення у приміщення чи інше сховище, у які особа не має доступу, із умислом вчинення незаконного заволодіння транспортним засобом будь-яким способом. *Приміщення* – це будь-яка споруда або будівля, визначена власником або користувачем транспортного засобу як місце для тимчасового чи постійного знаходження транспортного засобу, що усуває вільний доступ сторонніх осіб до нього (приватний гараж як у житловому будинку, так і окремо, або гараж установи, організації, підприємства, бокс, склад, салон, магазин, в якому реалізуються або виставляються на продаж транспортні засоби, тощо). Інше сховище – це ділянка території для тимчасового чи постійного знаходження транспортних засобів, що обладнана огорожею або технічними засобами, які обмежують вільний доступ до транспортного засобу та його вилучення, або ділянка території без огорожі чи технічних засобів, але під охороною, або контейнери, платформи, баржі, які використовуються для тимчасового або постійного зберігання транспортних засобів;

5) з використанням електронних пристроїв для втручання в роботу технічних засобів охорони, наприклад:

пошукові (нелінійні локатори та портативні сканери радіочастот). Вони допомагають виявити спеціальні технічні засоби, що використовуються правоохоронними органами під час проведення ОРД та НСРД;

- відмикачі механічної дії. До цих пристроїв відносяться спеціалізований інструмент заводського чи кустарного виробництва, що відмикає пристрої, якими користуються злодії для проникнення до салонів автомобілів, гаражів, квартир, будинків громадян та інше;

- відкриття автомобілів (електронні вироби «Кодграбер», за допомогою яких авто можна відкрити без ключа та власника, шляхом сканування радіочастоти пульта навісної та/або штатної сигналізації);

- ретрансляції сигналу ключа, який є в потерпілої особи, автомобілів, обладнаних штатною (заводською) системою захисту від викрадення¹

б) якщо предметом незаконного заволодіння є транспортний засіб, вартість якого становить від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ч. 2 ст. 289 КК);

7) організованою групою;

8) поєднані із насильством, небезпечним для життя або здоров'я потерпілого або з погрозою застосування такого насильства (заподіяння легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я або короточасну

¹ Станіслав СВИРИДЕНКО. Якою буде реалізація на практиці нової редакції ст.289 КК щодо незаконного заволодіння ТЗ? URL: <https://zib.com.ua/ua/144553.html>

втрату працездатності, середньої тяжкості або тяжкого тілесного ушкодження, а також інші насильницькі дії, які не призвели до вказаних наслідків, але були небезпечними для життя чи здоров'я в момент заподіяння. До останніх, зокрема, слід відносити насильство, що призвело до втрати свідомості чи мало характер мордування, здушення шиї, застосування електроструму, зброї, спеціальних знарядь тощо);

9) якщо предметом незаконного заволодіння є транспортний засіб, вартість якого у двісті п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян (ч. 3 ст. 289 КК).

Незаконне заволодіння будь-яким способом деталями, вузлами, агрегатами транспортного засобу без мети заволодіння останнім не утворює склад цього кримінального правопорушення і повинно кваліфікуватись як викрадення цих предметів (крадіжка, грабіж тощо).

Дії винного щодо заволодіння транспортним засобом, поєднані з позбавленням життя потерпілого, потрібно кваліфікувати залежно від спрямованості умислу. Якщо при цьому наявні корисливі мотиви щодо заволодіння транспортним засобом, такі дії належить кваліфікувати за п. 6 ч. 2 ст. 115 КК. Вбивство з метою полегшення заволодіння транспортним засобом для пересування необхідно кваліфікувати за п. 9 ч. 2 ст. 115 КК і ч. 3 ст. 289 КК.

Незаконне заволодіння транспортним засобом, поєднане з порушенням правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту, що спричинило середньої тяжкості або тяжкі тілесні ушкодження, смерть одного або загибель кількох осіб, належить кваліфікувати за сукупністю кримінальних правопорушень, передбачених ст. 289 КК і 286 КК.

У ч. 4 ст. 289 КК передбачений спеціальний вид звільнення від кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом, яке здійснюється за наявності сукупності таких умов:

- 1) особа вперше вчинила дії, передбачені цією статтею (за винятком випадків незаконного заволодіння транспортним засобом із застосуванням будь-якого насильства до потерпілого чи погрозою застосування такого насильства);
- 2) особа добровільно заявила про це правоохоронним органам;
- 3) особа повернула транспортний засіб власникові;
- 4) особа повністю відшкодувала завдані збитки.

2. Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу (ст. 290 КК України).

Знищення, підробка або заміна ідентифікаційного номера, номерів двигуна, шасі або кузова, або заміна без дозволу відповідних органів номерної панелі з ідентифікаційним номером транспортного засобу -

караються штрафом від ста п'ятдесяти до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або пробаційним наглядом на строк до трьох років, або обмеженням волі на той самий строк.

{Стаття 290 із змінами, внесеними згідно із Законами № 586-VI від 24.09.2008, № 3342-IX від 23.08.2023}

Об'єктом кримінального правопорушення є порядок обліку і реєстрації транспортних засобів у сфері дорожнього руху, що передбачені *Правилами державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів та мотоколясок інших прирівняних*

до них транспортних засобів та мопедів, затверджена Постановою КМ України № 1388 від 07.09.1998 р., а також Інструкцією про порядок здійснення підрозділами Державтоінспекції МВС державної реєстрації, перереєстрації та обліку транспортних засобів, оформлення і видачі реєстраційних документів, номерних знаків на них, затверджена Наказом МВС України № 379 від 11.08.2010.

Предметом кримінального правопорушення є ідентифікаційний номер, номер двигуна, шасі, кузова механічного транспортного засобу та його номерна панель.

Ідентифікаційний номер ТЗ (vehicle identification number – VIN) – структурне поєднання буквено-цифрових символів. Присвоюється виробником ТЗ з метою ідентифікації останнього та наноситься на деталі кузова, шасі (рама) згідно зі стандартами. **Номерний знак ТЗ не відноситься до ідентифікаційних знаків ТЗ.**

Номерна панель – єдина неподільна деталь кузова, на якій нанесений ідентифікаційний номер ТЗ (п. 1.2 Інструкції про порядок проведення криміналістичних досліджень транспортних засобів і реєстраційних документів, що їх супроводжують, працівниками Експертної служби МВС України, затвердженої Наказом МВС України № 1309/23841 від 02.18.2013 р.).

Об'єктивна сторона характеризується такими діями:

1) знищення ідентифікаційного номера, номерів двигуна, шасі або кузова транспортного засобу (повне видалення ідентифікаційного номера транспортного засобу, номерів двигуна, шасі або кузова будь-яким способом);

2) підробка ідентифікаційного номера, номерів двигуна, шасі або кузова транспортного засобу (повна або часткова зміна будь-яким способом (перебиванням, наплавленням, витравленням тощо) частини або всього номера).

3) заміна ідентифікаційного номера, номерів двигуна, шасі або кузова транспортного засобу (повна заміна відповідних частин механічного транспортного засобу з нанесеними на них номерами);

4) заміна без дозволу відповідних органів влади номерної панелі з її ідентифікаційним номером (самовільне переобладнання транспортного засобу шляхом зміни кузовів, які мають ідентифікаційні номери, без дозволу сервісних центрів МВС).

Кримінальне правопорушення є *закінченим* з моменту вчинення будь-якої з дій, що утворюють його об'єктивну сторону.

Суб'єктом кримінального правопорушення є фізична осудна особа, що досягла 16-річного віку.

Суб'єктивна сторона характеризується умисною формою вини.

Знищення, підробка або заміна зазначених номерів або заміна без дозволу відповідних органів влади номерної панелі з її ідентифікаційним номером, пов'язані з незаконним заволодінням транспортним засобом, підлягають кваліфікації за сукупністю кримінальних правопорушень, передбачених статтями 289 та 290 КК України.

3. Порушення чинних на транспорті правил (ст. 291 КК України).

Порушення чинних на транспорті правил, що забезпечують рух, а також нормативно-правових актів, норм і правил виготовлення, переобладнання, ремонту транспортних засобів, якщо це спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки,

- карається штрафом від двох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або

обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до п'яти років.

{Стаття 291 із змінами, внесеними згідно із Законами № 586-VI від 24.09.2008, № 2617-VIII від 22.11.2018, № 124-IX від 20.09.2019}

Диспозиція ст. 291 КК є *бланкетною*, а тому необхідно керуватися законодавчими або іншими нормативними актами, що регулюють порядок безпечного руху залізничного, повітряного, водного, автомобільного, електричного та іншого виду транспорту (наприклад, правила поведінки пасажирів у метрополітені, у літаку, автобусі, трамваї, тролейбусі та інших видах транспорту). Ці правила встановлюються Правилами дорожнього руху та відповідними нормативними актами, що видаються міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, зокрема, Правила безпеки громадян на залізничному транспорті інші.

Об'єктом кримінального правопорушення є безпечна робота транспорту, безпека руху, здоров'я і життя громадян, а також власність.

Об'єктивна сторона включає три обов'язкові ознаки:

1) діяння особи, яке полягає у порушенні чинних на транспорті правил (наприклад, самостійне пересування пасажира повітряного транспорту територією льотного поля; самовільне відкриття шлагбауму на залізничному переїзді без дозволу чергового; переїзд залізниці в місцях, де це не передбачено; прогін тварин через колію без дотримання правил безпеки; порушення правил дорожнього руху водіями транспортних засобів, що не належать до вказаних у примітці до ст. 286 КК, а також велосипедистами, пішоходами, пасажирами; порушення правил безпеки руху і експлуатації при керуванні маломірними суднами тощо);

2) наслідки у виді загибелі людей або інших тяжких наслідків (заподіяння середньої тяжкості чи тяжких тілесних ушкоджень одному або декільком потерпілим, смерті хоча б одній особі, а також заподіяння великої матеріальної шкоди);

3) наявність причинового зв'язку між діянням, яке виразилось у порушенні зазначених правил, та наслідками.

Відповідальність настає за порушення чинних правил, що забезпечують рух на залізничному, повітряному, водному, автомобільному, електричному та іншому транспорті

Так, наприклад, Р., знаходячись у стані алкогольного сп'яніння в якості пасажира автомобіля ВАЗ, шуткуючи, закрив очі водію, який втратив орієнтування і наїхав на стовп, внаслідок чого загинула пасажирка Л.

Кримінальне правопорушення є *закінченим* з моменту спричинення загибелі потерпілого або настання інших тяжких наслідків, а тому склад кримінального правопорушення – *матеріальний*.

Суб'єктами кримінального правопорушення можуть бути: велосипедисти, пішоходи, пасажири, водії маломірних суден, водії гужового транспорту.

Суб'єктивна сторона характеризується необережною формою вини.

Не підлягають відповідальності за цією статтею особи, які є суб'єктами кримінальних правопорушень, передбачених статтями 276, 277, 283, 286–288 КК.

Дії співробітників національної поліції та інших правоохоронних органів, які неправильними наказами чи сигналами спричинили загибель людей або інші тяжкі

наслідки, кваліфікуються за статтями, що передбачають відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності.

Порушення чинних на транспорті правил, що забезпечують безпеку перевезення вибухових, легкозаймистих, їдких речовин або радіоактивних матеріалів, а також перевезення на повітряному судні вибухових або легкозаймистих речовин, утворює склади кримінального правопорушення (за наявності підстав), передбачених статтями 267 чи 269 КК.

4. Пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів (ст. 292 КК України).

1. Пошкодження чи руйнування магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів чи нафтопродуктопроводів, відводів від них, технологічно пов'язаних з ними об'єктів, споруд, засобів обліку, автоматики, телемеханіки, зв'язку, сигналізації, а також незаконне втручання в роботу технологічного обладнання, якщо ці дії призвели до порушення нормальної роботи зазначених трубопроводів або створили небезпеку для життя людей, -

караються штрафом від однієї тисячі до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, а також загальнонебезпечним способом, -

караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили загибель людей, інші нещасні випадки з людьми або призвели до аварії, пожежі, значного забруднення довкілля чи інших тяжких наслідків, або вчинені організованою групою, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років.

{Стаття 292 із змінами, внесеними згідно із Законами № 4838-VI від 24.05.2012, № 2617-VIII від 22.11.2018}

Об'єктом кримінального правопорушення є безпека експлуатації магістральних трубопроводів, здоров'я та життя людей, власність, а також довкілля.

Предметом кримінального правопорушення є магістральні або промислові нафто-, газо-, конденсатопроводи, нафтопродуктопроводи, відводи від них, технологічно пов'язані з ними об'єкти, споруди, засоби обліку, автоматики, телемеханіки, зв'язку, сигналізації, технологічне обладнання.

Систему трубопровідного транспорту України становлять: магістральний трубопровідний транспорт; промисловий трубопровідний транспорт.

Магістральний трубопровід – технологічний комплекс, що функціонує як єдина система і до якого входить окремий трубопровід з усіма об'єктами і спорудами, зв'язаними з ним єдиним технологічним процесом, або кілька трубопроводів, якими здійснюються транзитні, міждержавні, міжрегіональні поставки продуктів транспортування споживачам, або інші трубопроводи, спроектовані та збудовані згідно з державними будівельними вимогами щодо магістральних трубопроводів.

Промислові трубопроводи (приєднані мережі) – всі інші немагістральні трубопроводи в межах виробництв, а також нафтобазові, внутрішньопромислові нафто-, газо- і продуктопроводи, міські газорозподільні, водопровідні, теплопровідні, каналізаційні мережі, розподільчі трубопроводи водопостачання, меліоративні системи тощо (ст. 1 Закону України “Про трубопровідний транспорт” від 15 травня 1996 р.).

Конденсатопровід – трубопровід для перекачування стабільного газового конденсату з району видобування на газопереробний завод або нафтохімічний комбінат.

Відводи від магістральних або промислових нафто-, газо- конденсатопроводів чи нафтопродуктопроводів – трубопроводи, що відходять від них, якими транспортується нафта, газ або нафтопродукти до місця зберігання, переробки або перевалювальних комплексів.

Технологічно пов'язані з системою магістральних або промислових нафто-, газо- конденсатопроводів чи нафтопродуктопроводів об'єкти та споруди – елементи системи комплексу трубопроводів (насосні станції нафтоперекачки (підземні або наземні), нафтоосховища, газокompресорні станції тощо).

Засоби обліку, автоматики, телемеханіки, зв'язку, сигналізації – комплекс спеціальних технічних пристосувань, що забезпечують автономне функціонування, телемеханізацію та диспетчеризацію магістрального трубопроводу.

Технологічне обладнання – обладнання, призначене для безпечної та надійної експлуатації або обслуговування магістральних або промислових нафто-, газо-конденсатопроводів чи нафтопродуктопроводів.

Об'єктивна сторона кримінального правопорушення включає три обов'язкові ознаки:

1) *пошкодження* (приведення їх до стану, коли вони частково або на деякий час втрачають придатність для використання і повернення їх до роботи не вимагає капітального ремонту) або руйнування (повне або часткове знищення цих об'єктів до стану непридатності подальшого цільового використання) магістральних нафто-, газо- або нафтопродуктопроводів, відводів від них, а також технологічно пов'язаних з ними об'єктів, споруд, засобів автоматики, зв'язку, сигналізації; *незаконне втручання в роботу технологічного обладнання* (дії, внаслідок яких припиняється (призупиняється) робота технологічного обладнання або відбуваються зміни режиму роботи без дозволу відповідного власника або уповноваженої особи).

2) *наслідки у виді порушення нормальної роботи вказаних трубопроводів* (повне або часткове припинення подачі газу або нафтопродуктів трубопроводом, зниження тиску, погіршення якісного складу продукту або його окремих характеристик тощо); *спричинення небезпеки для життя людей* (створення внаслідок пошкодження або руйнування трубопроводу або інших предметів цього кримінального правопорушення умов, за яких могла статися реальна загроза життю людей (затоплення нафтопродуктами, отруєння газом тощо);

3) наявність *причинового зв'язку* між дією та вказаними наслідками.

Кримінальне правопорушення вважається *закінченим* з моменту пошкодження або руйнування магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів чи нафтопродуктопроводів, відводів від них, технологічно пов'язаних з ними об'єктів, споруд, засобів обліку, автоматики, телемеханіки, зв'язку, сигналізації, незаконне втручання в роботу технологічного обладнання, якщо ці дії призвели до порушення нормальної роботи зазначених трубопроводів або створили небезпеку для життя людей.

Суб'єктом кримінального правопорушення є фізична осудна особа, що досягла 16-річного віку.

Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення характеризується *прямим або непрямим умислом* щодо пошкодження або руйнування об'єктів

магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів. Ставлення до наслідків, передбачених у ст. 292 КК, характеризується *необережною формою вини*.

До *кваліфікуючих ознак* кримінального правопорушення відносять дії, якщо вони вчинені: повторно, за попередньою зимовою групи осіб, загальнонебезпечним способом (пошкодження або руйнування магістрального нафто-, газо- та нафтопродуктопроводу чи інших, пов'язаних з ним об'єктів, зазначених у статті, внаслідок чого створюється загроза здоров'ю, життю людей або спричиняється велика матеріальна шкода, наприклад, вибух, підпал тощо) (ч. 2 ст. 292 КК); якщо вони спричинили: загибель людей (загибель хоча б однією людиною), інші нещасні випадки з людьми (масове захворювання людей, зараження хоча б однієї людини епідемічним або інфекційним захворюванням тощо); аварію (пошкодження або руйнування магістрального нафто-, газо- та нафтопродуктопроводу, яке потягло тимчасову зупинку його роботи); пожежу (неконтрольоване горіння, викликане при пошкодженні або руйнуванні зазначених у законі об'єктів у межах розташування трубопроводу та його об'єктів); значне забруднення довкілля (значне погіршення екологічної обстановки в тому чи іншому регіоні (місцевості) або території, зникнення, масова загибель чи тяжкі захворювання об'єктів тваринного і рослинного світу, забруднення атмосферного повітря, землі, лісових масивів, водоймищ тощо); інші тяжкі наслідки (значні матеріальні збитки тощо); вчинення кримінального правопорушення організованою групою (ч. 3 ст. 292 КК).

Умисне пошкодження або руйнування нафто-, газо- та нафтопродуктопроводу з метою ослаблення держави кваліфікується як диверсія (ст. 113 КК).

Дії винної особи, яка умисно пошкодила або зруйнувала зазначені в законі об'єкти з метою викрадення газу або нафтопродуктів, необхідно кваліфікувати за відповідними частинами ст. 292 КК та залежно від способу викрадення – за статтями 185–187, 189–191 КК.